

Beste lezers,

Recent hield het Historisch Genootschap Oud Soetermeer zijn jaarlijkse busreis. Leden en niet-leden gingen dit jaar naar de Broekerveiling in Broek op Langedijk. Wat we niet wisten was, dat daar het eerste elektrische mijntoestel of veilingklok hangt; bedacht en ontworpen door de opa van een Zoetermeerder, nl. de heer prof. dr. ir. Jan Klopper. Onze stadgids Frans v.d. Leeuw kreeg een e-mailbericht van Zoetermeerder Jan Klopper dat zijn grootvader de uitvinder was van dat toestel. We gaan even terug in de tijd, naar het verleden van de uitvinder.

Tuinderszoon – Uit het huwelijk van Simon en Gerritje Klopper, werd op 17 juli 1878 zoon **Jan** geboren. Jan bleef enig kind. Na de lagere school bezocht hij de 3-jarige Hogere Burger School (H.B.S.) in Enkhuizen en vulde zijn middelbare studie aan op de 5-jarige H.B.S. in Hoorn, waarvan hij het eindexamen behaalde. Om in het bezit te komen van de acte onderwijsbevoegdheid Lager Onderwijs volgde hij van 1896-1897 de cursus aan de Rijksnormaalschool te Enkhuizen. De normaalschool was de vroegere benaming van het opleidingsinstituut voor onderwijzend personeel. De Rijksnormaalschool heet tegenwoordig Pedagogische Academie Basisonderwijs (pabo) voor het basisonderwijs of vroeger de "kweekschool".

Onderwijzer - Na de rijksnormaalschool was Klopper als onderwijzer korte tijd werkzaam in Westerblokker en Zwaag. In 1898 besloot hij voor ingenieur te gaan studeren aan de Polytechnische School te Delft.

Prof. Dr. Ir. Jan Klopper

Student in Delft - In 1902 behaalde Klopper het diploma van civiel ingenieur. Daarmee was de grondslag gelegd voor zijn verdere loopbaan.

Verzoek van vader - Rond de vorige eeuwwisseling was Simon Klopper inmiddels voorzitter van de groenteveiling Enkhuizen. Rond 1902 werd een mijntoestel in de bescheiden veiling van Enkhuizen geplaatst. In het boek "De Veilingvereniging" van Pieter Noordeloos is dat toestel volgens mededeling van prof. Klopper als volgt gekomen. Zijn vader Simon had als voorzitter van de veiling Enkhuizen vaak ruzies te beslechten tussen kooplieden, die zich niet wilden neerleggen bij de toewijzing van een afgeslagen partij.

Dit zat hem niet lekker en daarom stelde hij aan zijn zoon, die te Delft studeerde, op een goede dag de vraag of er niet iets op te vinden was om aan die ruzies een eind te maken. Als goede zoon waardeerde Jan de vraag van zijn vader hoger dan zijn eigen oplossing, die hij vrij voor de hand liggend vond: plaats een nummerbord met een bel in het gebouw en geef iedere koopman een drukknop, waarmee hij de bel kan laten rammelen en zijn nummer te voorschijn toveren. Dit gegeven uitwerkende kwam hij vanzelf tot een draaiende wijzer met prijzenrand.

Hij ging met zijn uitvinding naar de firma P.J. Kipp & Zn, welks eigenaar J.W. Giltay er wel belangstelling voor toonde, maar zich voorlopig bepaalde tot het belsysteem. De Enkhuizer veiling plaatste er een, waarvoor de student Klopper 25 gulden ontving. Zo ook voor de tweede bestelling. Aangezien er echter toen nog geen octrooiwet bestond, hadden kapers vrij spel.

De eerste octrooiwet is de Rijsoctrooiwet 1910. Zodra het toestel in Enkhuizen in werking was, werd dit door het bestuur van de veilingvereniging De Tuinbouw in ogenschouw genomen met als gevolg, dat werd besloten tot aanschaf. Met de uitvinding van het afmijntoestel werd inzichtelijk wie zich als eerste gemijnd had en verdwenen de ruzies onderling.

Unieke verkoopmethode - Vader en zoon Klopper hebben daarmee het startsein gegeven van een unieke verkoopmethode, die later zou uitgroeien tot een effectief verkoopsysteem voor groente en fruit, n.l. het afmijntoestel, later de veilingklok genaamd. Vóór de invoering van de veilingklok in 1905 riep de teler van hoog naar laag prijzen af op de marktplaats. De eerste koper die 'mijn' riep, had de partij groente of fruit gekocht. Dit leidde meer dan eens tot conflicten als men 'gelijktijdig' het 'bezittelijk' voornaamwoord 'mijn' uitsprak en bij welke prijs.

Afmijntoestel - De eerste afmijntoestellen stonden op de kant en later vond de verkoop plaats in de afmijnzaal, waar de kopers door middel van een druk op de knop de producten kopen, op het moment dat de wijzer van de veilingklok een voor hen gunstige prijs aanwijst.

De wijzer van de klok loopt daarbij van hoog naar laag. Wie te lang wacht met drukken, omdat hij voor een zo laag mogelijke prijs wil kopen, loopt daarbij het risico dat een andere koper de partij voor zijn neus wegkaapt. Zodra iemand op de knop heeft gedrukt wordt meteen zichtbaar wie de koper is, hoeveel hij van de partij heeft gekocht en welke hoeveelheid er van dat 'blok' nog resteert.

Inmiddels bestaat het veilingstelsel meer dan honderd jaar. Een uniek feit, want in geen land ter wereld werkt het systeem zoals in Nederland. De veiling heeft ertoe bijgedragen dat Nederland zich met de marketing van groente en fruit een belangrijke internationale positie heeft verworven.

Definities bij het veilen

Definitie van veilen is: het verkopen in het openbaar, bij volle concurrentie, onder gelijke condities aan de meestbiedende. De functies van het veilingstelsel zijn:

- Collecteren: het verzamelen van de producten van vele, individuele telers tot een aantrekkelijk groot aanbod voor de handel.
- Prijsvorming: het bereiken van een voor de teler optimale prijs door een directe confrontatie van vraag en aanbod in het openbaar.
- Reallocatie: de hergroepering van alle soorten en maten producten in de gewenste hoeveelheid voor de handel.

Tot zover de door mij ingekorte beschouwing, die we van de heer Jan Klopper hebben ontvangen.

Dan wil ik van de gelegenheid gebruik maken om nog een persoonlijke reactie te geven op onze busreis. Na de koffie met appelgebak bij Van der Valk Akersloot arriveerden we om half twaalf bij het museum. We werden begroet door een gids, die ons vervolgens een film liet zien hoe het gebied van polders en moerassen werd veranderd in een welvarend tuinbouwgebied. Broek op Langedijk was een plek waar de lange dijk zeven kilometer lang was. Daar kwamen de tuinders met hun schuitjes aan om hun waar aan handelaren te verkopen. Als ze op die dag niet de juiste prijs kregen, namen ze hun waar mee naar huis en probeerden de andere dag het voor een betere prijs te verkopen. Toen kwam er een tuinder en die ging het op een andere manier doen. Hij begon een prijs te roepen en als daar niet op werd gereageerd, verlaagde hij de prijs, net zo lang hij wilde of tot er iemand zei: "Mijn". Vanuit dat principe maakte de heer Klopper zijn elektrische "mijntoestel".

Ondergetekende zat met 99 personen in de veilingbank, aan de "genummerde knop", om het getal 20 op de klok te laten stoppen en dat viel niet mee. Sterker nog, we kregen 4x de kans om dat te proberen en het lukte niemand. En dan zegt zo'n veilingmeester nog vrolijk dat de klok in werkelijkheid toen dubbel zo snel ging. Vervolgens werd, via een demonstratie, de "werkelijkheid" getoond. Een bakje druiven, een

zakje uien, een bos peen e.d. werden geveild. De veilingmeester begon met een bepaald bedrag en zette de klok in werking. Wie zich niet kon bedwingen, drukte op de knop; het lichtje op het bord vertelt het knopnummer wie er op gedrukt had en het product was van jou. Zo werden er 130 schuitjes per dag in nog geen twee uur geveild. In het veilinggebouw lagen de schuitjes met hun koopwaar, zodat vooraf de handelaren de goederen konden inspecteren en controleren.

Na afloop van de veiling was er nog een vaartocht door de legakkers rondom het gebied. We hadden als schipper een lokale man, maar hij begreep dat als je met een Broeks accent de mensen iets moet vertellen, dat het weleens niet goed zou overkomen. Dus had hij zich een Amsterdams accent aangeleerd, maar dan van het Jordaanse type.

Zelden zo'n humoristische gids horen praten over het gebied waar we doorheen voeren.

Een weetje: wist u dat Lays chips zo'n 1.000.000 zakjes chips per dag maakt en die fabriek staat in Broek op Langedijk.

Dan nog maar een weetje: het woord Broek is een verhoogde plaats in het moeras, die 's winters wel weer onder water liep. We hebben deze plekken in Zoetermeer ook gehad: denk aan de Broekwegzijde – Broekwegkade en de Broekwegschouw.

Het was een boeiende dag.

(Met dank aan de heer Jan Klopper voor zijn bijdrage over zijn grootvader)

(Foto prof. J. Klopper: J. Klopper)

(Foto Broek op Langedijk en Broekerveiling: Wikipedia)

(Foto schipper: Cees Coers)

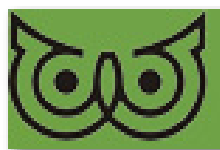
Niek Thoen

0-0-0-0-0

Agenda

Een lege agenda, want ons activiteitenjaar 2018 zit er op. In de komende maanden gaan we het programma voor 2019 samenstellen. Wandelen, fietsen, varen en de koetstochten blijven uiteraard onze kernactiviteiten. We blijven u met onze Nieuwsbrief op de hoogte houden.

Alle Stadsgidsen willen u hartelijk danken voor uw deelnames en interesse in de afgelopen maanden.

GILDE

Zoetermeer

Tenzij anders aangegeven begint elke wandeling of fietstocht van Gilde Stadsgidsen Zoetermeer, bij 't Oude Huis aan de Dorpsstraat 7, met een korte uitleg. Kosten per wandeling of fietstocht zijn € 5,00 per persoon, te betalen aan de gids, liefst met gepast geld betalen.

Dankzij sponsoring van Het Zoetermeerfonds bedragen de kosten van de koetstocht slechts € 15,00 per persoon, incl. koffie of thee na afloop. Na akkoord op de aanmelding krijgt u de betaalaanwijzing. De koetstocht **Pioniersroute** begint en eindigt bij hotel-restaurant De Sniep, Broekwegschouw 211, 2727 LC Zoetermeer. De koetstocht **Wilsveenroute** begint en eindigt bij stalhouderij Hanemaaijer, Voorweg 172, 2716 NK Zoetermeer.

De kosten van de vaartocht door de Weipoort bedragen ook € 15,00 per persoon, incl. koffie of thee na afloop. Na akkoord op de aanmelding en als zekerheid bestaat over voldoende deelname, krijgt u de betaalaanwijzing. De vaartocht begint en eindigt bij kaasboerderij Van Veen, Weipoortseweg 72a, 2381 NG Zoeterwoude-Weipoort.

Wie wil deelnemen aan een activiteit van Gilde stadsgidsen kan een mail sturen naar stadsgidsenzoetermeer@gmail.com of via telefoon 079-3313156 of 06-20474612.

Tochten voor groepen zijn op aanvraag mogelijk; informatie eveneens via bovenstaande mail.

Als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen, of uw e-mail adres wijzigt, wilt u dat dan doorgeven aan: f.n.leeuw@ziggo.nl